

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Beleidskader ELF hoogspanningslijnen

Samenvatting

1. Opname norm voor acute blootstelling voor magnetische velden van hoogspanningslijnen
2. Opmaak van een kader voor langdurige blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningslijnen
3. Uitwerken van handhaving gekoppeld aan monitoring
4. Onderzoek tot het oprichten van een sectorfonds

1. SITUERING

Het huidige beleidskader over de magnetische velden van hoogspanningslijnen is gebaseerd op de Mededeling aan de leden van de Vlaamse Regering over hoogspanningslijnen naar aanleiding van het Stevin- en Brabo project (2012). In die mededeling wordt aanbevolen om het overspannen van woningen en andere gebouwen waar mensen langdurig verblijven zoveel mogelijk te vermijden (gebaseerd op statistisch verband met kinderleukemie bij langdurige blootstelling aan meer dan 0,4 μT – chronische blootstelling). Verder wordt aanbevolen om zoveel mogelijk te vermijden dat gevoelige bestemmingen (scholen en kinderopvangvoorzieningen) blootgesteld worden aan meer dan 0,4 μT . In deze nota aan de leden van de Vlaamse Regering wordt ingegaan op de uitbreiding van het momenteel toegepaste beleidskader voor blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningslijnen, gebaseerd op de adviezen van de klankbordgroep (opgericht ikv. Ventilus) en de aanbevelingen van de intendant.

Om tegemoet te komen aan bovenstaande bezorgdheden en adviezen, wordt een Vlaams beleidskader voor acute en chronische blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningslijnen voorgesteld, met een transparante onderbouwing en communicatie. Dit wordt door het Departement Omgeving samen met het Agentschap Zorg en Gezondheid uitgewerkt.

2. INHOUD

2.1 OPNAME NORM VOOR ACUTE BLOOTSTELLING IN VLAAMSE WETGEVING (VLAREM) HET ADVIES INTENDANT

Om gevolg te geven aan het advies van de klankbordgroep gezondheid (opgericht ikv. Ventilus) en de aanbevelingen van de Intendant wordt een norm voor acute blootstelling opgenomen in VLAREM.

In opdracht van het Departement Omgeving werd door gezondheidsexperts uit Vlaanderen en Nederland een gezondheidskundige advieswaarde voorgesteld gelijk aan 100 μT (zie bijlage). Deze waarde is in lijn met het advies van de intendant, met Europese aanbeveling 1999/519 en is strenger dan de huidige ICNIRP-richtlijnen gepubliceerd in 2010 (200 μT). Deze waarde wordt opgenomen in VLAREM als acute norm voor de blootstelling.

Naast de norm voor acute blootstelling, wordt ook de stroombelasting van het hoogspanningstraject onderdeel van het normenkader voor hoogspanningslijnen.

Er wordt een voorstel tot eerste principiële goedkeuring voor deze normering in VLAREM voorgelegd aan de Vlaamse Regering in de loop van september 2022.

2.2 ONTWIKKELING VAN EEN KADER VOOR LANGDURIGE BLOOTSTELLING AAN MAGNETISCHE VELDEN VAN HOOGSPANNINGSLIJNEN

Er wordt een bindend afwegingskader opgesteld om bij nieuwe of aanpassing van bestaande hoogspanningstrajecten blootstelling aan meer dan 0,4 μT zoveel mogelijk te vermijden. In dit kader worden de best beschikbare technieken beschreven om de langdurige blootstelling aan meer dan 0,4 μT maximaal te vermijden.

We onderzoeken bij de opmaak van het bindend afwegingskader in welke mate er naast de waarden voor kortstondige blootstelling en langdurige blootstelling ook een subacute waarde zinvol is. Over de zin en het wetenschappelijk voorhanden zijn van een onderbouwing wordt het advies ingewonnen bij het expertenteam van de intendant.

Dit kader wordt toegepast bij projecten waar nieuwe hoogspanningslijnen geplaatst worden of bestaande trajecten aangepast worden. Het betreft een formalisering en uitbreiding van de mededeling VR 01/6/2012 'Nieuwe luchtlijnen op hoge spanning – projecten BRABO en STEVIN' (in bijlage).

Naar aanleiding van de hoogspanningsprojecten Brabo en Stevin gaf de Vlaamse regering in juni 2012 aan dat er bij de aanleg van nieuwe hoogspanningslijnen een goede afweging moet gemaakt worden tussen effecten op mens en milieu, visuele hinder, geluidshinder, technische mogelijkheden en gevolgen van de keuze voor een bepaald traject. Concreet zijn een aantal aanbevelingen geformuleerd die ook onderdeel zullen uitmaken van het afwegingskader:

- Het overspannen van woningen, scholen en kinderdagverblijven bij hoogspanningslijnen tot een minimum te beperken
- vermijden van nieuwe scholen en kinderdagverblijven in de magneetveldcontour
- Een compensatieregeling voor woningen die overspannen worden door nieuwe hoogspanningslijnen

Het voorzorgbeleid bestaat bijgevolg uit zoveel mogelijk vermijden van het overspannen van woningen en gebouwen. Aanvullende maatregelen worden verder ontwikkeld.

In afwachting van de inwerkingtreding van de normering in VLAREM, wordt de acute norm en het opvolgen van de belasting opgenomen in het kader.

Voor de acute norm, gelijk aan 100 μ T, en voor het opvolgen van de belasting van de hoogspanningslijn wordt een performant handhavingsbeleid uitgewerkt ondersteund door monitoring aan de hand van sensoren (oplevering onderzoek eind 2022).

Er wordt een voorstel tot eerste principiële goedkeuring van het afwegingskader voorgelegd aan de Vlaamse Regering in september 2022.

2.3 UITWERKING MONITORING EN SECTORFONDS VOOR INRICHTING MONITORINGSNETWERK MAGNETISCHE VELDEN HOOGSPANNINGSLIJNEN

Er is reeds een onderzoek opgestart naar de monitoring van de blootstelling aan magnetische velden in de omgeving van de 380kV hoogspanningslijnen door middel van sensoren, en dit onafhankelijk van ELIA. Dat maakt het mogelijk om de eventuele blootstelling inzichtelijker te maken voor omwonenden. Bijkomend maken deze metingen het mogelijk om de belasting van de hoogspanningslijn (hoeveelheid stroom die vervoerd wordt) op te volgen in de tijd. Dit onderzoek wordt opgeleverd eind 2022.

De Vlaamse Regering onderzoekt de oprichting van een fonds met financiële bijdrage van bedrijven die medeverantwoordelijk zijn voor de blootstelling aan ELF magnetische velden (cf artikel 54 van het decreet betreffende het preventieve gezondheidsbeleid). Vanuit dit fonds kan o.a. de monitoring van ELF magnetische velden nabij hoogspanningslijnen gefinancierd worden.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het advies van de inspecteur van financiën werd ontvangen op 08/09/2022.

De Inspectie van Financiën verleende bij hoogdringendheid een gunstig advies aan voorliggende nota, onder volgende voorwaarden.

- mits allereerst het voorlopig karakter wordt benadrukt wat het aannemen van begrenzing aangaat gezien het voorzichtigheidsbeginsel,
- mits het budgettair risico, rekening houdend met de vroegere door de VR aangenomen maatregelen duidelijk worden aangegeven in voorliggende nota;
- dat er een ernstig tijds kader naar voren wordt geschoven om tot een gedragen kader te komen, rekening houdend met de door het departement Omgeving uit te voeren studiewerkzaamheden.

Het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, werd ontvangen op 09/09/2022.

Er werd als volgt gereageerd op de bemerkingen van IF:

- mits allereerst het voorlopig karakter wordt benadrukt wat het aannemen van begrenzing aangaat gezien het voorzichtigheidsbeginsel

In afwachting van de inwerkingtreding van de normering in VLAREM, is het de bedoeling om voorlopig de acute norm en het opvolgen van de belasting op te nemen in het kader in afwachting van de inwerkintreding van VLAREM. Momenteel zijn er teksten in opmaak om te komen tot deze definitieve norm. In afwachting van de vastlegging van deze definitieve norm, die haar procedure moet doorlopen om tot definitieve vaststelling te komen, is het de bedoeling om voorlopig gebruik te maken van het kader. Ook in het Plan-MER van het GRUP Ventilus dat momenteel in opmaak is, wordt hiermee rekening gehouden.

- mits het budgettair risico, rekening houdend met de vroegere door de VR aangenomen maatregelen duidelijk worden aangegeven in voorliggende nota

Uit onderzoek naar aanleiding van een conceptnota over Hoogspanning (2011, niet gepubliceerd) komt naar voren dat kosten die Elia maakt in het kader van de ontplooiing en het onderhoud van het hoogspanningsnet, kunnen doorgerekend worden naar alle eindgebruikers in België. Het monitoringsnetwerk waarvoor het sectorfonds zou ingezet worden, valt echter niet onder ontplooiing van infrastructuur noch onder onderhoud van het netwerk en kan dus niet door Elia doorgerekend worden.

De verdere oprichting van het sectorfonds dient verder te worden onderzocht. Vanuit BJO (afdeling beleidsontwikkeling en juridische ondersteuning) werd reeds een juridische vraag gesteld aan een expert aangaande de mogelijke inzet van dit sectorfonds.

- dat er een ernstig tijds kader naar voren wordt geschoven om tot een gedragen kader te komen, rekening houdend met de door het departement Omgeving uit te voeren studiewerkzaamheden.

De procedure voor het vaststellen van een norm dient te worden gevolgd. Deze start met een eerste principiële goedkeuring van de Vlaamse Regering, vervolgens geeft de bevoegde minister de opdracht om de publieke raadpleging te starten. De opmerkingen van deze publieke raadpleging worden verwerkt en dienen allemaal te worden beantwoord. Deze informatie wordt voorgelegd aan de adviesraden. De adviesraden hebben 30 dagen de tijd om te reageren waarna de Vlaamse Regering een tweede keer principieel kan goedkeuren na de verwerking van de adviezen. Na deze tweede goedkeuring vraagt de minister advies aan de Raad van State, zij hebben 30 dagen de tijd om te reageren. Waarna ook dit advies wordt verwerkt en kan de Vlaamse Regering definitief goedkeuren.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op de overige lokale besturen.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist :

1. Vanuit het voorzorgprincipe en in afwachting van de inwerkingtreding van de regeling in 2.1 en 2.2 van deze nota, de richtwaarden reeds toe te passen in de afweging van Omgevingsvergunningen
2. **Versneld werk te maken van een regeling voor acute en chronische blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningslijnen gekoppeld aan monitoring en handhaving:**
 - Opname van Immissienorm voor acute blootstelling aan magnetische velden in Vlaamse wetgeving (VLAREM) en dit een eerste keer principiële goed te keuren in september 2022.
 - Ontwikkeling van een kader voor langdurige blootstelling aan magnetische velden van hoogspanningslijnen en dit principieel goed te keuren in september 2022.
3. Het departement Omgeving opdracht te geven een performant handhavingsluik en monitoringssysteem uit te werken.
4. Het departement Omgeving opdracht te geven de oprichting van sectorfonds te onderzoeken zoals bedoeld in 2.3.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR